

kirkesyn, bestående af to af kirkeministeriet for hver kirke udpegede, særlig fremstående arkitekter (ikke fortrinsvis kgl. bygningsinspektører) samt direktøren for Nationalmuseet som formand. Ialt ca. 10 af vore kyndigste arkitekter deltager i de særlige kirkesyn. Tilsynet med disse kirker må efter den nuværende ordning siges at være betryggende, og jeg ville ikke finde det ønskeligt, at Det Særlige Kirkesyns tremandsråd blev afløst af en kgl. bygningsinspektør, som ikke uden Nationalmuseets deltagelse kan siges at repræsentere en „særlig historisk-arkæologisk indsigt“, men vel en fremragende bygningskyndig erfaring. Hvis forvaltningskommissionens forslag vedtages, kunne jeg derimod tænke mig, at man udvidede antallet af kirker, der er underlagt et særligt kirkesyn til 150—200 og samtidig erstattede kirkesynets tremandsråd med tomandskommissioner, bestående af en repræsentant for Nationalmuseet samt en af de kgl. bygningsinspektører. Ved således at aflaste amtsarkitekterne for den tunge ende af kirketilsynene ville jeg anse det for sagligt forsvarligt at pålægge dem tilsynet med de øvrige kirker som medlemmer af provstiudvalgene.

Det er imidlertid i forvaltningskommissionens betænkning forudsat, at amtsarkitekterne også i *et vist omfang* skal overtage den af de kgl. bygningsinspektører hidtil udøvede, højt kvalificerede konsulentvirksomhed for kirkeministeriet. En sådan ændring af den hidtidige konsultative ordning ville nemt komme til at betyde et alvorligt tilbageskridt.

I Sverige behandles alle sager om restaurering og ombygning af de gamle kirker dels af bygningsstyrelsen, der svarer til vort bygningsdirektorat, med de dette underlagte kgl. bygningsinspektører, dels af rigsantikariatet, der svarer til vort Nationalmuseum. Begge institutioner skal godkende forslagene, de er ikke som her blot rådgivende, og hvis de er uenige, behandles sagerne i fællesmøder. Da den foreslåede amtsarkitektordning er inspireret af den svenske lensarkitektordning, har jeg spurgt min kollega, den svenske rigsantikvar, der selv er arkitekt af fag og tidligere har arbejdet i tilknytning til bygningsstyrelsen som restaureringsarkitekt, om lensarkitekterne deltager i behandlingen af kirkesager, eller om man i Sverige kunne tænke sig en sådan ordning gennemført. Begge spørgsmål besvarede han med et afgjort nej. Han fandt ikke, at lensarkitekterne besad den fornødne sagkundskab hertil, tiltrods for, at de som arkitekter må anses for særdeles velkvalificerede fagmænd og iøvrigt aflønnes væsentlig højere end det er foreslået for amtsarkitekterne (ca. 35 000 kr.).

Naturligvis ville der kunne udskilles en del mindre væsentlige sager vedrørende kirkerne, hvor ministeriet ville kunne få tilstrækkelig vejledning ved kun at rådspørge amtsarkitekterne. Men en sådan deling af sagernes behandling forekommer ikke tiltalende, og det vil være vanskeligt at optrække klare skillelinier. Dette ville i alle tilfælde kræve en betydelig faglig indsigt af ministeriets embedsmænd, hvis de skulle skelne mellem de væsentlige og mindre væsentlige spørgsmål vedrørende de gamle kirker. Jeg ville på den anden side være meget betænkelig ved en ordning, hvorefter amtsarkitekterne var ministeriets konsulenter i alle sager vedrørende de kirker, hvor de udøvede det bygningsmæssige tilsyn. Også ved disse kirker, den store blok af jævne middelalderkirker, der kan rumme de mest uventede skønheder, bør alle sager, der griber ind i bygningerne som arkitektoniske og historiske monumenter, behandles af den bedst mulige sagkundskab. Det må erindres, at netop de jævne landsbykirker er det ejendommeligste aktiv i vor kirkelige bygningstradition. Mange andre lande har større, rigere, mere ejendommelige domkirker, klosterkirker og købstadkirker. Men kun i få lande træffer man middelalderlige landsbykirker bevaret i den udstrækning som i Danmark. Det er betegnende, at i det vidtstrakte Sverige, indbefattet de tidligere danske provinser, er det samlede antal af gamle kirker kun ganske lidt større end i Danmark (ca. 2000 mod 1800). De kgl. bygningsinspektører har med stor dygtighed og nidkærhed arbejdet for at højne kvaliteten af den restaurerings-